

Bruxelles, 15. svibnja 2023.
(OR. en)

9135/23

JEUN 84
SUSTDEV 73
SOC 303
EDUC 157
EMPL 201

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Predmet:	Zaključci Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali u okviru Vijeća, o socijalnoj dimenziji održive Europe za mlade

Za delegacije se u prilogu nalaze navedeni zaključci koje je odobrilo Vijeće (obrazovanje, mladi, kultura i sport) na sastanku 15. i 16. svibnja 2023.

Zaključci Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali u okviru Vijeća, o socijalnoj dimenziji održive Europe za mlade

VIJEĆE I PREDSTAVNICI VLADA DRŽAVA ČLANICA, KOJI SU SE SASTALI U OKVIRU VIJEĆA,

PODSJEĆAJUĆI:

1. da se europskim ciljevima za mlade br. 3 (pod naslovom „Uključiva društva”) i br. 10 (pod naslovom „Održiva zelena Europa”), priloženima strategiji Europske unije za mlade, nastoji „omogućiti i osigurati uključenost svih mladih u društvu” i „ostvariti društvo u kojem su svi mladi aktivni i obrazovani u pogledu okoliša te mogu ostvariti promjene u svakodnevnom životu”¹,

¹ Prilog 3. Rezoluciji Vijeća Europske unije i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali unutar Vijeća, o okviru za europsku suradnju u području mladih: strategija Europske unije za mlade za razdoblje 2019. – 2027., SL C 456, 18.12.2018.

2. da su mladi moćni pokretači² promjena i inovacija te ključni partneri u provedbi Programa održivog razvoja do 2030. i drugih multilateralnih sporazuma i instrumenata, uključujući Pariški sporazum o klimatskim promjenama³ i europski zeleni plan⁴. Osim toga, u Programu UN-a za održivi razvoj do 2030. ponovno je istaknuto načelo prema kojem se nikoga ne smije zapostaviti⁵. U skladu s Konvencijom UN-a o pravima djeteta svako dijete ima pravo slobodno izraziti svoja stajališta o svim pitanjima koja ga se tiču⁶. Mladi imaju pravo na smisleno sudjelovanje u razvoju, provedbi, praćenju, evaluaciji i naknadnom praćenju politika koje utječu na njih i društvo u cjelini⁷,
3. na priznavanje međugeneracijskog dijaloga i odgovornosti kao temelja dobrog donošenja politika⁸, na priznavanje ključne uloge mladih u djelovanju u području okoliša te na važnost isticanja napretka postignutog u poticanju smislenog angažmana mladih⁹,

² Zaključci Vijeća o sveobuhvatnom pristupu za ubrzanje provedbe Programa UN-a za održivi razvoj do 2030. Bolja ponovna izgradnja nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 (dok. 9850/21).

³ Ujedinjeni narodi, Pariški sporazum, 2015.

⁴ Europska komisija, Komunikacija Komisije naslovljena „Europski zeleni plan”, COM(2019) 640 final.

⁵ Promijeniti svijet: Program održivog razvoja do 2030., Opća skupština UN-a, A/RES/70/1.

⁶ Ujedinjeni narodi, Konvencija o pravima djeteta. Rezolucija Opće skupštine 44/25.

⁷ Zaključci Vijeća o zaštiti i stvaranju građanskih prostora za mlade kojima se olakšava smisleno sudjelovanje mladih (2021/C 501 I/04).

⁸ Zaključci Vijeća o promicanju međugeneracijske dimenzije u području mladih radi poticanja dijaloga i socijalne kohezije (2022/C 495/03).

⁹ *Stockholm +50, The Global Youth Policy Paper: Third Official Version* (Dokument o politikama o mladima u svijetu Stockholm +50: treća službena verzija), svibanj 2022.

4. da je Europska godina mladih 2022.¹⁰ poslužila kao poticaj da se mladi, među ostalim oni s manje mogućnosti, osnaže i podupru u stjecanju relevantnog znanja i kompetencija zahvaljujući kojima bi mogli postati aktivni i angažirani građani i nositelji promjena. Na završnoj konferenciji Europske godine mladih na temu „Uzmite budućnost u svoje ruke”, održanoj 6. prosinca 2022., oblikovatelji politika i dionici u području mladih ponovno su istaknuli svoju zajedničku predanost tome da se perspektiva mladih uključi u oblikovanje politika i da se njihovo sudjelovanje u postupcima oblikovanja politika poveća. U više se navrata pozvalo i na stavljanje jačeg naglaska na preventivnu zdravstvenu skrb, borbu protiv problema mentalnog zdravlja i usamljenosti te veće sudjelovanje u organiziranim sportskim aktivnostima;

SVJESNI TOGA DA:

5. uvažavanje socijalne dimenzije održivog razvoja¹¹ ključan je aspekt za osnaživanje ranjivih skupina u društvu. Pitanja održivog razvoja intersekcijske su naravi. Socioekonomska i demokratska isključenost usko su povezane, što utječe na to koliko se mladi mogu uključiti u djelovanja za održivi razvoj. Za postizanje pravednog, održivog i uključivog razvoja s pomoću demokratskih procesa potrebno je u obzir uzeti sve perspektive i mišljenja, i to s pomoću načela slobode govora i slobode medija te putem uključivih procesa na svim razinama,
6. skupina koju definiramo kao „mladi” sastoji se od mnoštva pojedinaca s različitim sposobnostima, potrebama, željama, resursima i interesima, koji se suočavaju s različitim izazovima i prilikama te potječu iz različitih obrazovnih, kulturnih, geografskih, ekonomskih i socijalnih sredina. Te razlike utječu na njihove interese, mogućnosti i sposobnost sudjelovanja u djelovanjima usmjerenima na održivi razvoj i okoliš,

¹⁰ Odluka (EU) 2021/2316 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. prosinca 2021. o Europskoj godini mladih (2022.), SL L 462, 28.12.2021., str. 1–9.

¹¹ Za definiciju „socijalne dimenzije održivog razvoja” vidjeti Prilog II. Prilogu.

7. čimbenici kao što su razlike u gustoći naseljenosti i demografskoj strukturi, odnosno razlike između urbanih, ruralnih i udaljenih, perifernih i slabije razvijenih područja te najudaljenijih regija također utječu na pristupačnost i dostupnost održive infrastrukture mladima,
8. pandemija bolesti COVID-19, energetska kriza potaknuta agresivnim ratom Ruske Federacije protiv Ukrajine i klimatska kriza razotkrile su nejednakosti u našim društvima, na što je ukazala činjenica da su te krize različite skupine mladih pogodile na različit način, a neke od skupina i na nerazmjernan način. Nejednak pristup ljudskim pravima za mlade s manje mogućnosti, kao što su pristup obrazovanju i zdravstvenoj skrbi, postao je još očitiji uslijed tih kriza. Preduvjeti kao što su mentalno i fizičko zdravlje, životni i stambeni uvjeti, pristup formalnom, neformalnom i informalnom učenju te mogućnosti zapošljavanja i aktivnosti u slobodno vrijeme od ključne su važnosti za otpornost mladih i njihove mogućnosti da žive održivo,
9. demokracija i ljudska prava nedjeljivi su u odnosu na održivi razvoj s obzirom na to da klimatske promjene nerazmjerno utječu na marginalizirane skupine u ranjivom položaju. Osobe s najmanje resursa nailaze na najviše poteškoća u prilagodbi klimatskim promjenama¹² te je vrlo vjerojatno da će osobe izložene riziku od siromaštva biti izloženije onečišćenju i okolišnim problemima¹³. Osim toga, klimatske promjene mogu negativno utjecati na mlade koji na različite načine ovise o prirodnim resursima kako bi radili, živjeli ili sudjelovali u kulturnim tradicijama, i to na načine koji ugrožavaju njihovu sposobnost da oblikuju vlastiti život¹⁴;

¹² Ujedinjeni narodi, Svjetsko izvješće o mladima (2020.).

¹³ Eurostat, „Pokazatelji kvalitete života – prirodni i životni okoliš”, 2022.

¹⁴ Komunikacija Komisije naslovljena „Stvaranje Europe otporne na klimatske promjene – nova strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama”, COM(2021) 82 final.

SMATRAJU DA:

10. svi mladi trebali bi imati dobre životne uvjete i izgleda za zapošljavanje te moć da oblikuju svoje živote i utječu na oblikovanje politika i razvoj društva. Mladi su jedan od stupova naših društava te nositelji prava pojedinaca i nositelji promjena¹⁵,
11. znanje, perspektive i iskustva mladih doprinose svrsishodnijim političkim odlukama i vrijedni su resursi u demokratskom procesu. Politika za mlade trebala bi slijediti dvojni pristup, i to takav da se s pomoću aktivnog i smislenog sudjelovanja mladih inicijative oblikuju izravno s mladima, da budu namijenjene njima i da ih oni sami oblikuju te da se politika za mlade uključi u sva područja politika,
12. politika EU-a za mlade, uključujući dijalog EU-a s mladima, trebala bi doprinijeti stvaranju društva za sve sadašnje i buduće generacije, u kojem se razmatraju i iznalaze rješenja za najveće izazove povezane sa socijalnim pitanjima kao što su siromaštvo, nesvojevoljna usamljenost¹⁶, mentalno zdravlje, održivi razvoj i klimatske promjene, i to bez pogoršanja općenite situacije,
13. povećanje socijalne uključenosti svih mladih potrebno je kako bi se promicalo razumijevanje međupovezanih globalnih izazova s kojima se svijet suočava i kako bi se mladima pružila potpora u stjecanju znanja, vještina i kompetencija potrebnih za održiviji život te za pojedinačni i skupni doprinos održivijem društvu. U tu svrhu korisni alati mogu biti programi EU-a za mlade Erasmus+ i Europske snage solidarnosti, kao i drugi programi i aktivnosti volontiranja ili civilne službe na razini EU-a i na nacionalnoj razini, ako postoje, te inicijative za građansko sudjelovanje,

¹⁵ Zaključci Vijeća o poticanju angažmana mladih kao nositelja promjena radi zaštite okoliša (2022/C 159/07).

¹⁶ Za definiciju „usamljenosti” vidjeti Prilog II. Prilogu.

14. svi mladi trebali bi imati pristup provjerenim informacijama i podacima utemeljenima na dokazima, formuliranim na pristupačan način prilagođen mladima i na više jezika kako bi se osiguralo da svi mladi mogu razumjeti informacije te razvijati svoje održivo ponašanje i ulogu pokretača promjena i informiranih građana i građanki;

ISTIČU:

15. da globalna priroda izazova kao što su pandemija bolesti COVID-19, klimatske promjene i gubitak bioraznolikosti iziskuje najširu moguću suradnju na svim razinama, uz očuvanje smislenog i učinkovitog sudjelovanja mladih,
16. potrebu za daljnjim uključivanjem mladih u politike održivog razvoja na svim razinama kako bi se iskoristio potencijal i kreativnost mladih, prepoznajući da ulaganje u mlade daje snažan poticaj održivoj budućnosti. Potreba za dijalogom o etičkim i socijalnim pitanjima povezanim s održivim razvojem, kako među mladima tako i među generacijama unutar društva, primjerice putem međugeneracijskog dijaloga, ključna je za izgradnju nade i uspostavu razumijevanja i poštovanja različitih perspektiva i stvarnosti,

17. da je velik broj mladih u Europi osviješten i da se mobilizirao potaknut zabrinutošću za održivost i okolišna pitanja. Istodobno postoje mladi koji se ne bave društvenim pitanjima. Razina mobilizacije i angažmana razlikuje se od jedne mlade osobe do druge i ovisi o različitim čimbenicima kao što su, na primjer, pristup informacijama, obrazovanje, socioekonomski status ili geografska lokacija. Različitim skupinama mladih potrebne su različite vrste poticaja i potpore kako bi sudjelovali u razvoju društva. Stoga je pri rješavanju pitanja kao što su održivi razvoj, ljudska prava, rodna ravnopravnost, jednake mogućnosti, socijalna pravda i klimatske promjene potrebno zauzeti holistički pristup i razviti uključiva i participativna djelovanja,
18. da su organizacije mladih, rad s mladima i druge neformalne i informalne aktivnosti učenja važni za pružanje informacija i potpore mladima koji su izvan formalnih struktura te da oni često nadopunjuju usluge koje javna tijela pružaju na svim razinama;

NAPOMINJU:

19. poruku sudionika Konferencije EU-a za mlade iz ožujka 2023. da je važno mladima pružati pouzdane, pristupačne i lako razumljive informacije te pristup formalnom i neformalnom obrazovanju o održivosti i klimatskim promjenama. Ujedno napominju njihovu poruku o važnosti primjene međugeneracijskih i interdisciplinarnih pristupa za osnaživanje mladih pružanjem potrebnih informacija, znanja i alata o tome kako se uključiti u održivu i uključivu praksu;

POZIVAJU DRŽAVE ČLANICE DA NA ODGOVARAJUĆIM RAZINAMA:

20. osiguraju pristupačne, održive i višerazinske upravljačke strukture¹⁷ i prilike za organizacije mladih i za mlade, uključujući nedovoljno zastupljene skupine mladih, u skladu s postojećim najboljim rješenjima iz prakse, primjerice Kodeksom dobre prakse Vijeća Europe za sudjelovanje građana u postupku donošenja odluka¹⁸, kako bi se omogućilo smisleno sudjelovanje i olakšali dostupni mehanizmi za pružanje povratnih informacija i provedbu evaluacije takvih postupaka,
21. promiču obrazovne mogućnosti za osobe koje rade s mladima kako bi na neformalan način razvili potrebno znanje, vještine i kompetencije za rješavanje pitanja socijalne uključenosti i održivog razvoja u svojoj praksi,
22. potiču razvoj mogućnosti osposobljavanja i stručnog učenja za nastavno osoblje¹⁹, uključujući osobe koje rade s mladima, radi boljeg informiranja, obrazovanja i osnaživanja svih mladih u pitanjima održivog razvoja, kako bi mladi imali priliku donositi informirane i održive odluke u svakodnevnom životu te kako bi ih se uključilo u postupke donošenja odluka,

¹⁷ Zaključci Vijeća o jačanju višerazinskog upravljanja pri promicanju sudjelovanja mladih u procesima donošenja odluka, 2021/C 241/03.

¹⁸ Vijeće Europe, Kodeks dobre prakse za sudjelovanje građana u postupku donošenja odluka, CONF/PLE(2009)CODE1.

¹⁹ Za definiciju „nastavnog osoblja” vidjeti Prilog II. Prilogu.

23. prednost daju mentalnom zdravlju i dobrobiti mladih, posebno prepoznavanjem problema mentalnog zdravlja kao jednog od najvažnijih zdravstvenih problema mladih²⁰, jačanjem promicanja mentalnog zdravlja utemeljenog na znanju te napora u području pismenosti i prevencije u vezi s mentalnim zdravljem u različitim okruženjima putem međusektorskih pristupa, kao i promicanjem i razvojem pravednog pristupa kvalitetnim zdravstvenim uslugama koje su integrirane, sigurne i usmjerene na ljude, kako bi se poboljšali zdravlje, dobrobit i kvaliteta života mladih, čime bi se povećala snaga i otpornost društva u cjelini,
24. razmotre primjenu perspektive mladih koja se temelji na pravima²¹ na politike za održivu infrastrukturu, posebno u odnosu na cjenovno pristupačan i dostupan javni prijevoz i stanovanje, kako bi se svim mladima pružile održive i zelene mogućnosti;

POZIVAJU DRŽAVE ČLANICE I EUROPSKU KOMISIJU DA U SVOJIM PODRUČJIMA NADLEŽNOSTI I NA ODGOVARAJUĆIM RAZINAMA, PRIDRŽAVAJUĆI SE NAČELA SUPSIDIJARNOSTI:

25. pri osmišljavanju i provedbi budućih politika povezanih sa socijalnom uključenosti i održivim razvojem u obzir uzmu rezultate devetog ciklusa dijaloga EU-a s mladima,
26. svim mladima osiguraju pristup njihovim pravima u skladu s međunarodnim deklaracijama i konvencijama, i to uključivanjem perspektive mladih koja se temelji na pravima u osmišljavanje, provedbu, praćenje i evaluaciju mjera koje utječu na mlade na svim razinama. Važno je omogućiti da donositelji odluka raspolažu potrebnim kompetencijama i imaju pristup odgovarajućim alatima radi stvaranja uključivih i participativnih postupaka donošenja odluka,

²⁰ Europska komisija, Glavna uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključivanje, *Children and mental health: preventive approaches to anxiety and depression* (Djeca i mentalno zdravlje: preventivni pristupi anksioznosti i depresiji), Ured za publikacije, 2021.

²¹ Za definiciju „perspektive mladih koja se temelji na pravima” vidjeti Prilog II. Prilogu.

27. dodatno podupiru istraživanja i analize služeći se postojećim alatima kao što je Youth Wiki²² i prikupljaju raščlanjene podatke o tome kako su socijalna isključenost i klimatske promjene povezane s mentalnim zdravljem, dobrobiti i životnim uvjetima mladih, imajući na umu moguću potrebu za novim pokazateljima i mehanizmima praćenja za mjerenje učinka socijalne isključenosti i klimatskih promjena,
28. poboljšaju dostupnost različitih mehanizama za sudjelovanje kao što su vijeća mladih, saslušanja mladih i participativne konferencije, uključujući dijalog EU-a s mladima, kao i digitalnih alata za sudjelovanje, osiguravajući njihovu usmjerenost na bojazni različitih skupina mladih u društvu, među ostalim nezastupljenih i nedovoljno zastupljenih skupina mladih, kako bi sudjelovali i preuzeli vodeću ulogu u takvim mehanizmima,
29. iskoriste puni potencijal programa Erasmus+, Europskih snaga solidarnosti i Europskog socijalnog fonda plus (ESF+), uključujući prema potrebi inicijativu ALMA, radi stvaranja prilika za uključivije i održivije projekte i djelovanja u području mobilnosti, među ostalim hibridne mobilnosti, za sve mlade. Poseban naglasak trebalo bi staviti na sudjelovanje mladih s manje mogućnosti;

²² Youth Wiki internetska je platforma Europske komisije koja sadrži informacije o politikama europskih zemalja za mlade.

POZIVA EUROPSKU KOMISIJU DA U SKLADU S NAČELOM SUPSIDIJARNOSTI:

30. na uključiv, višejezičan i pristupačan način prilagođen mladima na europskoj razini osigura dugoročne mjere informiranja o politikama i programima EU-a povezanima s održivim razvojem i klimatskim promjenama te participativnim procesima unutar europskih institucija, među ostalim putem Europskog portala za mlade i drugih relevantnih informacijskih alata,
31. olakša mogućnosti za aktivnosti uzajamnog učenja o održivosti i uključenosti,
32. dodatno promiče i podupire međusektorski pristup i sinergije s drugim inicijativama kao što su koalicija „Obrazovanje za klimu”, Preporuka Vijeća o učenju za zelenu tranziciju i održivi razvoj²³ i „novi europski Bauhaus”.

²³ SL C 243, 27.6.2022., str. 1–9.

REFERENTNI DOKUMENTI

Pri usvajanju ovih Zaključaka Vijeće i predstavnici vlada država članica, koji su se sastali u okviru Vijeća, primili su na znanje dokumente u nastavku.

- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljena „Europski zeleni plan”, COM(2019) 640 final
- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljena „Stvaranje Europe otporne na klimatske promjene – nova strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama”, COM(2021) 82 final
- Zaključci Vijeća o sveobuhvatnom pristupu za ubrzanje provedbe Programa UN-a za održivi razvoj do 2030. – Bolja ponovna izgradnja nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 (dok. 9850/21)
- Zaključci Vijeća o zaštiti i stvaranju građanskih prostora za mlade kojima se olakšava smisleno sudjelovanje mladih (2021/C 501 I/04)
- Zaključci Vijeća o promicanju međugeneracijske dimenzije u području mladih radi poticanja dijaloga i socijalne kohezije (2022/C 495/03)
- Zaključci Vijeća o poticanju angažmana mladih kao nositelja promjena radi zaštite okoliša (2022/C 159/07)

- Zaključci Vijeća o jačanju višerazinskog upravljanja pri promicanju sudjelovanja mladih u procesima donošenja odluka, 2021/C 241/03
- Vijeće Europe, Kodeks dobre prakse za sudjelovanje građana u postupku donošenja odluka, CONF/PLE(2009)CODE1
- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljena „Unija ravnopravnosti: Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.”, COM(2021) 101 final
- Odluka (EU) 2021/2316 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. prosinca 2021. o Europskoj godini mladih (2022.), *SL L 462, 28.12.2021., str. 1–9.*
- Europska komisija, Glavna uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključivanje, *Children and Mental Health: preventive approaches to anxiety and depression* (Djeca i mentalno zdravlje: preventivni pristupi anksioznosti i depresiji): Europska platforma za ulaganje u djecu, Ured za publikacije, 2021.
- Eurostat, „Pokazatelji kvalitete života – prirodni i životni okoliš”, rujan 2022.
- Europski parlament, Vijeće i Europska komisija, Međuinstitucijski proglas o europskom stupu socijalnih prava (2017/C 428/09)
- Okvir za provedbu Strategije Gospodarske komisije Ujedinjenih naroda za Europu za obrazovanje za održivi razvoj od 2021. do 2030.
- Izvješće Zajedničkog istraživačkog centra (JRC) Znanost za politiku, Baarck, J., Balahur-Dobrescu, A., Cassio, L.G., D’hombres, B., Pasztor, Z. i Tintori, G., *Loneliness in the EU. Insights from surveys and online media data* (Usamljenost u EU-u. Uvidi iz anketa i internetskih medijskih podataka), Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2021.
- OECD, *Global Teaching InSights, Teaching for Climate Action – Summary of Insights* (Uvidi u globalno poučavanje, Poučavanje za klimatsko djelovanje – sažetak uvida), 2021.

- Rezolucija Vijeća Europske unije i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali unutar Vijeća, o okviru za europsku suradnju u području mladih: strategija Europske unije za mlade za razdoblje 2019. – 2027., *SL C 456, 18.12.2018.*
- *Stockholm +50, The Global Youth Policy Paper: Third Official Version* (Dokument o politikama o mladima u svijetu Stockholm +50: treća službena verzija), svibanj 2022.
- Promijeniti svijet: Program održivog razvoja do 2030., Opća skupština UN-a, A/RES/70/1.
- Ujedinjeni narodi, Svjetsko izvješće o mladima (2020.)
- Ujedinjeni narodi, Pariški sporazum, 2015.
- Ujedinjeni narodi, Konvencija o pravima osoba s invaliditetom. Zbornik ugovora 2515, 2006.
- Ujedinjeni narodi, Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša, Aarhus, 1998.
- Ujedinjeni narodi, Konvencija o pravima djeteta (1989.) ugovor br. 27531 Zbornik ugovora Ujedinjenih naroda 1577, čl. 12.
- Ujedinjeni narodi, Opća deklaracija o ljudskim pravima, 1948.
- Ujedinjeni narodi, izvješće Svjetske komisije za okoliš i razvoj, *Our common future* (Naša zajednička budućnost) [izvješće Brundtlanda], A/42/427, 1987.

DEFINICIJE

Za potrebe ovih zaključaka Vijeća primjenjuju se sljedeće definicije:

Nastavno osoblje: uključuje učitelje ili nastavnike (za koje je priznato da imaju status učitelja ili nastavnika ili jednakovrijedan status u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom) i voditelje osposobljavanja (svaka osoba koja provodi jednu ili više aktivnosti povezanih s teoretskom ili praktičnom funkcijom osposobljavanja u ustanovi koja pruža obrazovanje ili osposobljavanje ili na radnom mjestu). To obuhvaća učitelje i nastavnike u općem obrazovanju, nastavno osoblje u visokom obrazovanju, nastavno osoblje i voditelje osposobljavanja u inicijalnom i trajnom strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, odgojitelje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te edukatore odraslih i osobe koje rade s mladima²⁴.

Usamljenost: usamljenost je iznimno subjektivne prirode. Riječ je o percepciji neke osobe da se njezina željena i stvarna mreža odnosa ne podudaraju. Proživljava se kao izrazito negativno iskustvo. Ne radi se isključivo o samom nedovoljnom broju društvenih kontakata, već i o percepciji da ti odnosi nisu dovoljno zadovoljavajući. Drugim riječima, usamljenost ne znači biti sam, već se osjećati sam. U tom se pogledu usamljenost razlikuje od društvene izolacije, koja ima objektivnu konotaciju i definirana je izostankom odnosa s drugim ljudima i/ili vrlo malim brojem značajnih veza²⁵.

²⁴ Kako je definirano u Zaključcima Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali u okviru Vijeća, o obrazovanju i osposobljavanju osoba koje rade s mladima (*SL C 412, 9.12.2019.*) i u Preporuci Vijeća o učenju za zelenu tranziciju i održivi razvoj (*OJ C 243, 27.6.2022.*).

²⁵ Izvješće Zajedničkog istraživačkog centra (JRC) Znanost za politiku, Baarck, J., Balahur-Dobrescu, A., Cassio, L.G., D’hombres, B., Pasztor, Z. i Tintori, G., *Loneliness in the EU. Insights from surveys and online media data* (Usamljenost u EU-u. Uvidi iz anketa i internetskih medijskih podataka), Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2021.

Perspektiva mladih utemeljena na pravima²⁶: perspektiva mladih utemeljena na pravima povezuje nacionalne ciljeve politike za mlade s pravima djece i mladih kako su utvrđena u međunarodnim konvencijama, zakonima i propisima. Trebala bi se temeljiti na istraživanju i statistici te biti usmjerena na stvaranje uvjeta za uključivanje mladih u opći razvoj društva, i to temeljem vlastitih inicijativa i temeljem inicijativa donositelja odluka. Perspektiva mladih utemeljena na pravima može donositeljima odluka poslužiti kao metoda za stjecanje relevantnih kompetencija kako bi pri donošenju odluka u obzir uzeli perspektive mladih.

Socijalna dimenzija održivog razvoja: održivi razvoj uglavnom se definira kao razvoj kojim se zadovoljavaju sadašnje potrebe, a da se pritom ne ugrozi sposobnost budućih generacija da zadovolje svoje vlastite potrebe²⁷. Obuhvaća zadovoljavanje osnovnih potreba svih osoba, ali i sve prilike za ispunjenje težnji za boljim životom. Održivi razvoj uključuje tri dimenzije: ekonomsku, socijalnu i okolišnu. Socijalna dimenzija održivog razvoja temelji se na osnovnim vrijednostima pravednosti i demokracije, uključujući mogućnost da svi ljudi ostvare sva ljudska prava, odnosno svoja politička, građanska, ekonomska, socijalna i kulturna prava. Vijeće je 2021. potvrdilo važnost jačanja socijalne dimenzije održivog razvoja radi promicanja ljudskih prava, rodne ravnopravnosti, uključenosti, ljudskog razvoja, socijalne kohezije i jednakosti u svim njezinim oblicima, kao i socijalnog dijaloga, zdravlja i sigurnosti na radu te dostojanstvenog rada²⁸.

²⁶ Švedska agencija za mlade i civilno društvo.

²⁷ Ujedinjeni narodi, izvješće Svjetske komisije za okoliš i razvoj, *Our common future* (Naša zajednička budućnost) [izvješće Brundtlanda], A/42/427, 1987.

²⁸ Zaključci Vijeća o sveobuhvatnom pristupu za ubrzanje provedbe Programa UN-a za održivi razvoj do 2030. – Bolja ponovna izgradnja nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 (dok. 9850/21).